

يك موزه‌ی باستانی اما زنده!

جنگل ۲۵ میلیون ساله ایران

• شهر یار الوندی

به نقشه‌ی پایین صفحه با آن نوار سبزرنگ نگاه کنید! می‌دانید دقیقاً به چه چیزی نگاه می‌کنید؟ به یکی از باستانی‌ترین و باارزش‌ترین جنگل‌های دنیا! جنگلی که از عصر سوم یخبندان به جامانده و خودش و فرزندانش (تعداد زیادی از گونه‌های جانوری) را هر طور که بوده، برای میلیون‌ها سال زنده نگاه داشته و هنوز هم سعی می‌کند با وجود دشمنی آدم‌ها و صدمه‌ای که به او می‌زنند، زنده بماند و برای نفس کشیدن ما هوای پاک فراهم کند. این جاخانه‌ی ۳۲۰۰ گونه‌ی گیاهی، ۵۸ گونه پرند، ۵۸ گونه پستاندار و هفت‌ونیم میلیون انسان است.

هیرکانی تلفظ یونانی گرگان است و در متون یونانی باستان گرگان را هیرکانی می‌گفتند.

این جنگل‌ها ۲۵ میلیون تا ۵۰ میلیون سال سن دارند، پس علاوه بر آن که خانه‌ی درخت‌ها و جانوران و آدم‌هاست، یک موزه‌ی زنده‌ی باستانی هم هست.

سرگذشت جنگل‌های هیرکانی، جالب و شگفت‌انگیز است. قبل از آن که میلیون‌ها سال پیش یک یخبندان بزرگ زندگی را در بخش وسیعی از زمین از بین ببرد، این جنگل خیلی بزرگ‌تر از الان بوده و تمام کشورمان را در یک رنگ سبز دل‌چسب پوشانده بوده. بله! روزگاری بخش‌های بسیار بزرگی از ایران را جنگل‌ها پوشانده بودند؛ اما بعد از عصر یخبندان، جنگل‌ها کوچک و کوچک‌تر شده‌اند.

اگر داستان رستم و هفت‌خوانش را در شاهنامه خوانده یا شنیده باشید، می‌دانید که بخشی از داستان در مازندران اتفاق می‌افتد:

که مازندران شهر ما یاد باد
همیشه بر و بومش آباد باد
که در بوستانش همیشه گل است
به کوه اندرون لاله و سنبل است
هوا خوشگوار و زمین پرنگار
نه گرم و نه سرد و همیشه بهار

باران‌های فصلی، به سیل‌هایی بزرگ تبدیل می‌شوند که خاک زیست‌گاه جانوران و سپس انسان‌ها را از بین می‌برند. اگر وقتی به جنگل می‌رویم یک لحظه چشمانمان را ببندیم، نفس زندگی را در تک‌تک برگ‌های هر درخت می‌شنویم. پس با بی‌احتیاطی باعث مرگ زندگی‌های زیبا نشویم.

نابودی در چند دهه

هیرکانی دست کم ۲۵ میلیون سال قدمت دارد، اما در دهه‌های گذشته، گسترش سریع ساخت‌وساز، چرای بی‌رویه، برداشت غیرقانونی از منابع جنگلی و قطع درختان، ساخت‌وساز کارگاه‌ها و کارخانه‌ها، اشغال غیرقانونی زمین‌ها، توسعه‌ی ناپایدار گردشگری، گسترش بی‌رویه‌ی کشاورزی و آتش‌سوزی باعث تخریب این جنگل‌ها و از دست رفتن تنوع گیاهی و جانوری آن شده است.

فقط عکس نگیرید!

آستین‌هایتان را بالا بزنید و تنها به اندازه‌ی یک نفر زباله‌ها را از روی زمین بردارید. اگر اجاق نیمه روشنی را دیدید، آتشش را با آب خاموش کنید و بطری پلاستیکی را در کیسه‌ی زباله بیندازید و از جنگل بیرون ببرید.

بیش تریخوانیم
بیش تریدانیم
تا آدم‌های بهتری باشیم

<https://www.roshdmag.ir/u/2kl>

پنج استان شمالی ایران را جنگل‌های هیرکانی پوشانده‌اند

پارک ملی گلستان (قدیمی‌ترین و بزرگ‌ترین پارک طبیعی و ثبت شده‌ی کشور که بیش از ۵۰ درصد از گونه‌های پستانداران کشور در این پارک زندگی می‌کنند)، منطقه‌ی حفاظت شده‌ی جهان‌نما؛ سالم‌ترین و دست‌نخورده‌ترین جنگل‌های میان‌بند (محل زیست بزرگ و پلنگ ایرانی، در جنگل‌های دامنه‌ی کوه شمال کشور در کردکوی گلستان)، منطقه حفاظت شده‌ی البرز مرکزی (مناطق حفاظت شده‌ی لیسار، سیاه کشیم، پناهگاه حیات وحش سیمسکند، شبه جزیره‌ی میانکاله، نکا، پناهگاه حیات وحش دشت ناز و...) از مناطق زیبا و شگفت‌انگیزی هستند که در جنگل‌های هیرکانی قرار دارند.

چه خطرهایی جنگل‌های هیرکانی را تهدید می‌کند؟

ما آدم‌ها بزرگ‌ترین خطر برای جنگل‌ها هستیم. آتشی که نیمه خاموش در گوشه‌ای از جنگل رها می‌شود، بطری پلاستیکی که کافی است چند قطره آب در آن مانده باشد تا مثل ذره‌بین عمل کند، بی‌احتیاطی‌های کوچک و بزرگ، هر سال بخش زیادی از درختان جنگل‌های هیرکانی را به خاکستر تبدیل می‌کند و این تنها به درخت‌ها محدود نمی‌شود. هر درخت مثل یک آپارتمان پر از جانور است که در طبقات گوناگونش میلیون‌ها موجود زنده زندگی می‌کنند؛ سنجاب‌ها، پرندگان، موش‌ها، مورچه‌ها و حشرات گوناگون. خطر بعدی زباله‌هایی است که در جنگل رها می‌کنیم. زباله‌ها زندگی خاک و جنگل را تهدید می‌کنند و این تهدید به آسانی و در زمانی کوتاه از میان نمی‌رود. اگر درختان جنگل‌های هیرکانی از بین بروند،

